

Bruxelles, 29.11.2019.
COM(2019) 930 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects the COM (2019) 930 final of 20.11.2019
Level of sensibility removed from the cover page
The text should read as follows:

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Pojačani nadzor – Grčka, studeni 2019.

{SWD(2019) 930 final}

KONTEKST

Gospodarska kretanja i politike u Grčkoj prate se u okviru europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika i u okviru pojačanog nadzora u skladu s Uredbom (EU) br. 472/2013⁽¹⁾. U provedbi pojačanog nadzora nad Grčkom⁽²⁾ potvrđena je činjenica da Grčka u srednjoročnom razdoblju treba nastaviti s donošenjem mjera za uklanjanje uzroka ili potencijalnih uzroka gospodarskih i financijskih poteškoća i provoditi strukturne reforme radi potpore snažnom i održivom gospodarskom rastu.

Pojačani nadzor pruža sveobuhvatan okvir za praćenje gospodarskih kretanja i provedbu politika koje su potrebne da se zajamči održiv gospodarski oporavak. Taj postupak omogućuje redovitu ocjenu nedavnog gospodarskog i financijskog razvoja događaja u Grčkoj te praćenje uvjeta financiranja državnog duga i ažuriranje analize održivosti duga. Pojačani nadzor ujedno je okvir za procjenu opće obveze prema Euroskupini koju je Grčka preuzela 22. lipnja 2018. radi nastavka i dovršetka reformi donesenih u okviru programa Europskog stabilizacijskog mehanizma i zaštite ciljeva važnih reformi koje su donesene u okviru programa financijske pomoći. U tom kontekstu, pojačani nadzor obuhvaća praćenje provedbe posebnih obveza za dovršetak ključnih strukturnih reformi započetih u okviru programa do dogovorenih rokova do sredine 2022. Te su strukturne reforme započete u šest ključnih područja: i. fiskalne i fiskalno-strukturne politike, ii. socijalna skrb, iii. financijska stabilnost, iv. tržište rada i robe, v. privatizacija i vi. modernizacija javne uprave⁽³⁾. Za petnaest posebnih obveza čiji napredak je ocijenjen u ovom izvješću rok je sredina 2019.

Ovo je četvrto izvješće o pojačanom nadzoru za Grčku. Izdaje se uz ocjenu grčkog nacrtu proračunskog plana za 2020., a služi i kao posebno izvješće o praćenju u okviru postupka zbog makroekonomskih neravnoteža koji se u okviru europskog semestra provodi nad Grčkom, u kojoj su tijekom Europskog semestra 2019. utvrđene prekomjerne neravnoteže. Ovo se izvješće temelji na nalazima misije u Ateni od 23. do 26. rujna 2019., koju je u suradnji s Europskom središnjom bankom provela Komisija⁽⁴⁾. Međunarodni monetarni fond u tome je sudjelovao u kontekstu članka IV. svojeg ciklusa nadzora iz 2019., a Europski stabilizacijski mehanizam u kontekstu svojeg sustava ranog upozoravanja i u skladu s Memorandumom o razumijevanju o radnim odnosima između Komisije i Europskog stabilizacijskog mehanizma, koji je potpisan 27. travnja 2018.

Ovo bi izvješće moglo poslužiti kao osnova za odluku Euroskupine o pokretanju drugog skupa mjera razduživanja uvjetovanih politikama u vrijednosti od 767 milijuna EUR. Euroskupina se 22. lipnja 2018. složila da bi paket mjera za smanjenje duga namijenjen

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost SL L 140, 27.5.2013., str. 1.

⁽²⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/1192 od 11. srpnja 2018. o primjeni pojačanog nadzora na Grčku (SL L 211, 22.8.2018., str. 1.), Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/338 od 20. veljače 2019. o produljenju pojačanog nadzora za Grčku (SL L 60, 20.2.2019., str. 17.), Provedbena odluka Komisije 2019/1287/EU od 26. srpnja 2019. o produljenju pojačanog nadzora za Grčku (SL L 202, 31.7.2019., str. 110.).

⁽³⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

⁽⁴⁾ Osoblje ESB-a sudjelovalo je u revizijskoj misiji u skladu s njegovim nadležnostima te je stavilo na raspolaganje svoje stručno znanje o politikama financijskog sektora i ključnim makroekonomskim pitanjima, kao što su glavni fiskalni ciljevi i potrebe u pogledu održivosti i financiranja. Revizijskoj misiji prethodila je stručna misija od 16. do 20. rujna.

Grčkoj trebao sadržavati poticaje za odlučnu i trajnu provedbu reformskih mjera utvrđenih programom Europskog stabilizacijskog mehanizma. Stoga će provedba nekih dogovorenih mjera razduživanja Grčkoj biti dostupna na polugodišnjoj osnovi sve do sredine 2022., uz uvjet da ispuni preuzete obveze koje se odnose na kontinuitet i dovršetak provedbe reformi te ako izvješća u okviru pojačanog nadzora budu pozitivna. Te mjere uključuju: i. povrat iznosa koji su jednaki dobiti koju su od grčkih državnih obveznica ostvarile središnje banke u okviru programa za tržišta vrijednosnih papira i sporazuma o neto financijskoj imovini i ii. odustajanje od povećanja kamatne marže za određene zajmove iz Europskog instrumenta za financijsku stabilnost u razdoblju od 17. lipnja 2019. do 31. prosinca 2019.

U ovom se izvješću zaključuje da je Grčka poduzela potrebne mjere za ispunjenje posebnih reformskih obveza do sredine 2019. Daljnje će mjere biti ključne kako bi se reforme dovršile i prema potrebi ubrzale. U ocjeni su uzeti u obzir naponi koje je nova vlada posljednjih mjeseci uložila u provedbu obveza u kontekstu daljnje provedbe šireg programa reformi te njezina spremnost da ih pripremi u bliskoj suradnji s institucijama.

GOSPODARSKI IZGLEDI

Gospodarski rast u Grčkoj nastavio se u prvoj polovini 2019. i trebao bi ostati stabilan unatoč vanjskim poteškoćama. Nakon slabijeg početka godine od očekivanog, u drugoj polovini godine očekuje se da će rast ponovno dobiti zamah i u 2019. ukupno dosegnuti 1,8 %, što je neznatno manje od stope od 1,9 % ostvarene u 2018. Privatna potrošnja i ulaganja vjerojatno će biti glavni čimbenici rasta ove i sljedeće godine, a poduprijet će ga solidan rast raspoloživog dohotka te visoka razina povjerenja potrošača zabilježena u ispitivanjima tržišta, koji su već premašili razinu prije krize. Oporavak u Grčkoj odvija se u kontekstu pogoršanja vanjskog okruženja. Ipak, predviđa se da će zahvaljujući najavljenim smanjenjima poreza na rad i kapital te stalnom povećanju udjela na izvoznom tržištu rast u 2020. dosegnuti 2,3 %, što je iznad prosjeka europodručja od 1,2 %.

Opće raspoloženje i očekivanja su pozitivna. Pokazatelj gospodarskog raspoloženja znatno se poboljšao od općih izbora održanih u srpnju, a kontrole kapitala u cijelosti su ukinute. Grčka aktivno sudjeluje na međunarodnim tržištima kapitala, na kojima su se kamatne marže naglo smanjile na povijesno nisku razinu, a ta kretanja prate i općenito povoljna kretanja na europskim tržištima državnih obveznica. Agencije za rejting poboljšale su ocjenu Grčke, među ostalim i na temelju pozitivnog i konstruktivnog odnosa s europskim institucijama. Pred grčkim tijelima, ali i europskim partnerima, sada stoji izazov da održe taj opći vrlo pozitivan trend.

Rezultati srednjoročnog rasta u bitnoj mjeri ovise o povećanju ulaganja, koja su i dalje ispod prosjeka europodručja. U 2018. udio ulaganja u BDP-u u Grčkoj bio je najniži u EU-u i 7,7 postotnih bodova niži od prosjeka europodručja od 20,6 % BDP-a. Za budući je gospodarski rast ključno da se povećaju ulaganja kako bi se nadoknadila nedovoljna ulaganja tijekom krize. Vodeći privatizacijski projekti i privlačenje izravnih stranih ulaganja imat će glavnu ulogu u povećanju privatnih ulaganja. Povećanje javnih ulaganja, prvo tako da se dosegnu gornje granice proračunskih rashoda, a potom povećanjem razine javnih ulaganja izvan trenutačnih proračunskih okvira, dodatno bi potaknulo rast zbog multiplikacijskog učinka.

Stanje na tržištu rada dodatno se poboljšalo, a nezaposlenost se i dalje postupno smanjuje. Predviđa se da će se u 2019. i 2020. zaposlenost povećati za više od 2 %, a stopa

nezaposlenosti smanjiti s 19,3 % u 2018. na oko 17 % ove godine i na oko 15 % u 2020. Zbog nedavnih smanjenja neizravnih poreza i kretanja cijene nafte, očekuje se slaba inflacija u kratkoročnom razdoblju i njezino umjereno povećanje u srednjoročnom razdoblju.

Na prognozu utječu pozitivni i negativni rizici, pri čemu su oni negativni izraženiji. Negativni rizici u izgledima proizlaze iz usporavanja strane potražnje i stalnog nedovoljnog iskorištavanja proračuna namijenjenog javnim ulaganjima. Pozitivni rizici povezani su s izrazitim poboljšanjem raspoloženja poduzeća i potrošača, koje tek treba dovesti do znatnih povećanja potrošnje. Prognoza ovisi o nastavku provedbe reformi dogovorenih u okviru pojačanog nadzora, uključujući reforme okvira za sanaciju loših kredita, osmišljene kako bi se dovoljno smanjio udio loših kredita i pružila potpora bankovnom kreditiranju.

FISKALNE POLITIKE I IZGLEDI

Grčka je na putu da premaši dogovoreni cilj primarnog suficita od 3,5 % BDP-a u 2019., što bi bila peta godina zaredom da su ciljevi premašeni. Time se otklanja zabrinutost s početka godine da bi donošenje fiskalnih mjera u svibnju 2019. moglo predstavljati rizik za ostvarenje cilja primarnog suficita. Nova vlada zadržala je te mjere. Mjere iz svibnja uključivale su: nove programe naplate poreznih dugova (u 120 obroka) te dugova prema fondovima socijalne sigurnosti i općinama; smanjenje odabranih stopa poreza na dodanu vrijednost; ponovno uvođenje plaćanja 13. mirovine; te ukidanje prethodne reforme obiteljskih mirovina. Osim toga, odustalo se od reforme poreza na osobni dohodak donesene u 2017., kojom bi se proširila porezna osnovica i od 2020. smanjivale stope na fiskalno neutralan način. Trenutačno se procjenjuje da će fiskalni trošak mjera iz svibnja iznositi 0,7 % BDP-a, tj. da će biti niži od raspona od 1,1 do 1,4 % BDP-a koji je procijenjen u izvješću o pojačanom nadzoru iz lipnja, zbog nižeg prijenosa dugova od očekivanog s postojećih programa naplate poreza na novi program. Kvaliteta tih mjera izazvala je zabrinutost s obzirom na cilj da se poboljša kvaliteta javnih financija i dosljednost s reformama donesenima u okviru programa Europskog stabilizacijskog mehanizma. Nova je vlada u srpnju izmijenila sustav u 120 obroka kako bi ga učinila privlačnijim, posebno poduzećima, te je uvela manje smanjenje poreza na nekretnine Enfia.

Kako bi se osiguralo ispunjenje fiskalnih ciljeva, nova vlada smanjila je gornje granice rashoda na realističniju razinu, a dodatni fiskalni prostor omogućili su dodatni prihodi od poreza. Grčka tijela smanjila su gornje granice proračuna i u standardnom proračunu (neinvesticijskom) i proračunu za javna ulaganja kako bi se uračunalo stalno precjenjivanje. Time će se proračunski saldo povećati za 0,6 % BDP-a u 2019. Ta je revizija djelomično prenesena na proračun za 2020. Tijela su izradila i akcijski plan za poboljšanje predviđanja i praćenja proračuna za javna ulaganja. Nadalje, donijela su propis kojim se utvrđuju pravila o razvoju, upravljanju, financiranju i provedbi nacionalne komponente proračuna za javna ulaganja kako bi poboljšala njegovu iskorištenost. To su dobrodošle i dugo očekivane mjere. Tijela se potiču da u cijelosti iskoriste dostupni fiskalni prostor ispod gornjih granica proračuna kako bi poduprla gospodarski oporavak. U prilog fiskalnim izgledima za 2019. idu i povoljna kretanja prihoda; uglavnom zahvaljujući većem sudjelovanju novih dužnika u programima obročnog plaćanja nego što se očekivalo i većim prihodima od poreza na dodanu vrijednost, koji su, među ostalim, rezultat visoke stope rasta turističke potrošnje.

U tom kontekstu europske institucije predviđaju da će u 2019. primarni suficit, prema definiciji koja se prati u okviru pojačanog nadzora, dosegnuti 3,8 % BDP-a. U prognozi za 2019. pretpostavlja se da će se plaćanje obveze pružanja javnih usluga javnom poduzeću za

opskrbu električnom energijom u iznosu od oko 200 milijuna EUR pokriti iz pričuve za nepredviđene rashode i nisu uzete u obzir moguće dodatne jednokratne mjere koje bi mogle biti donesene krajem 2019. za iskorištavanje raspoloživog fiskalnog prostora.

Drugim riječima, očekuje se da će Grčka u 2019. ostvariti suficit opće države od 1,3 % BDP-a. To je znatno iznad prosjeka europodručja, u kojem se očekuje deficit od 0,8 % BDP-a. Zahvaljujući ulaganju znatnih napora u fiskalnu konsolidaciju tijekom programa ESM-a grčke javne financije bilježe suficit od 2016., ali ulogu u tome imala su i nedovoljno iskorištena sredstva za javna ulaganja. Ostvarenje suficita opće države dosljedno je s procijenjenim znatnim smanjenjem strukturnog salda (s 5,8 % BDP-a u 2016. na 3,0 % BDP-a u 2019.) i upućuje na to da se temeljni fiskalni položaj postupno ublažava.

Na temelju informacija iz nacrtu proračunskog plana za 2020. Komisija predviđa da će Grčka u 2020. ispuniti cilj primarnog suficita od 3,5 % BDP-a (trajna posebna obveza) te ostvariti suficit opće države od 1,0 % BDP-a i ispuniti sve zahtjeve Pakta o stabilnosti i rastu. Nacrt proračuna obuhvaća paket novih mjera za poticanje rasta u vrijednosti od 0,6 % BDP-a, koje su namijenjene smanjenju distorzivnih poreza i povećanju obiteljskih socijalnih davanja. Taj paket uključuje smanjenje poreza na dobit za četiri postotna boda; reformu poreza na osobni dohodak, kojima se među ostalim smanjuje porezna stopa s 22 % na 9 % za primanja do 10 000 EUR i povećava prag poreznih izuzeća za porezne obveznike s djecom; smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje za jedan postotni bod za radnike u punom radnom vremenu; i smanjenje poreza na dividende s 10 % na 5 %. Osim toga, paket obuhvaća novu porodiljnu naknadu u iznosu od 2 000 EUR. Vlada je najavila i dodatna smanjenja poreza u 2021., ali ih sada neće propisati. Radi osiguravanja neutralnosti proračuna paket je dopunjen „fiskalno ekvivalentnim” mjerama, parametarskim i administrativnim te sličnog opsega. Tim se mjerama nastoji povećati prinos od neizravnih poreza, ažurirati poreznu osnovicu poreza na nekretnine i dodatno smanjiti rashodovne ciljeve koji nisu iskorišteni prethodnih godina.

Iako je skup mjera općenito proračunski neutralan, očekuje se da će se njime poboljšati kvaliteta javnih financija i potaknuti rast u 2020. Smanjenje poreza na kapital i rad važni su i pozitivni koraci prema smanjenju grčke efektivne stope poreza na dobit i poreznog klina na rad. Očekuje se da će svi porezni obveznici imati koristi od reforme poreza na osobni dohodak, a posebno oni s manjim primanjima i samozaposlene osobe. Osim toga, radnici u punom radnom vremenu, uključujući one čiji je dohodak ispod neoporezive razine, imat će koristi od smanjenja doprinosa za socijalno osiguranje. Očekuje se da će se pomakom s distorzivnih na manje distorzivne poreze, kao što su porez na dodanu vrijednost ili porez na nekretnine, omogućiti rast jer će se potaknuti privatna ulaganja i zapošljavanje te pridonijeti rastu produktivnosti i privatnoj potrošnji. Reformom se ne rješava pitanje relativno visokog osobnog odbitka, uključeno u poreznu reformu dogovorenu s institucijama 2017. u okviru programa Europskog stabilizacijskog mehanizma, koja je izvorno trebala stupiti na snagu 2020. Konačni zakon o uvođenju fiskalnog paketa za 2020., kako je objavljen za potrebe javnog savjetovanja, uključuje manje dodatne mjere koje ne utječu na procjenu fiskalne politike za 2020.

Javne financije Grčke i dalje se suočavaju s važnim fiskalnim rizicima za mirovine i plaće u javnom sektoru. Iako je Državno vijeće nedavno potvrdilo ustavnost glavnih stupova mirovinske reforme iz 2016., trebat će prilagoditi neke njezine elemente (uključujući odredbe o dopunskim mirovinama i stopama prirasta za glavne mirovine osoba s dugim radnim stažom). Rješavanje tih aspekata i dalje bi moglo imati značajan fiskalni učinak, ali tijela su se

obvezala da će dodatne fiskalne troškove zadržati u gornjim granicama proračuna Ministarstva rada za 2020. Nadalje, i mogući negativan fiskalni učinak bit će izrazito ograničen jer su ključni dijelovi mirovinske reforme iz 2016. proglašeni ustavnima i Državno vijeće nije odobrilo pravo na retroaktivnu financijsku naknadu. Međutim, mirovinska prava javnih dužnosnika i dalje su pod nadzorom Revizorskog suda. Kad je riječ o plaćama u javnom sektoru, velik broj privremenog osoblja i rizici povezani sa širenjem područja primjene izuzeća iz jedinstvene ljestvice plaća i dalje su zabrinjavajući. Mogućnost prekoračenja fiskalnog cilja od 3,5 % BDP-a zbog nedovoljne iskorištenosti sredstava proračuna za javna ulaganja i dalje postoji, ali se smanjila.

FISKALNE STRUKTURNE POLITIKE

Na temelju nalaza istraživanja koje je provela tehnička potpora europske institucije složile su se da bi vrednovanje radi ažuriranja vrijednosti poreza na nekretnine Enfia (posebna obveza do sredine 2019.) trebalo odgoditi kako bi se olakšalo provođenje veće reforme sustava vrijednosti objektivnog poreza na nekretnine do roka sredinom 2020. Konkretno, nova je vlada dogovorila veliko proširenje osnovice poreza na nekretnine za Enfiu i druge poreze na nekretnine. Očekuje se da će se reformom s detaljnim vremenskim rasporedom osnovica poreza na nekretnine Enfia povećati za više od 20 % do naplate poreza Enfia u poreznoj godini 2020. te da će se poboljšati pravednost i djelotvornost sustava poreza na nekretnine.

Grčka su tijela najavila da će na tri godine prekinuti naplatu poreza na dodanu vrijednost na nove zgrade kako bi potaknula građevinski sektor. Ta bi mjera mogla povećati udio sive ekonomije i trenutačno se preispituje njezina usklađenost s pravom EU-a. Europske institucije potaknule su grčka tijela da osmisle alternativne mjere za rješavanje problema s kojima se suočava građevinski sektor u Grčkoj i za suzbijanje sive ekonomije.

Napredak je ostvaren u važnim poreznim mjerama za povećanje likvidnosti domaćih tržišta korporativnih obveznica otvaranjem tih tržišta stranim ulagačima. Tijela će ukinuti porez po odbitku koji se nerezidentima naplaćuje na korporativne obveznice izdane na domaćem tržištu, čime će porez po odbitku na te obveznice uskladiti s većinom država članica EU-a. Sličan tretman uvest će se za međunarodne ulagače za kupnju obveznica koje su banke izravno izdale kako bi se ispunio minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze.

S obzirom na nakupljene prethodne zaostatke nije izgledno da će se do kraja 2019. ispuniti cilj za broj osoblja u Nezavisnom tijelu za javne prihode; međutim, nova vlada preuzela je važnu obvezu da hitno donese dogovorene dopunske mjere za dodatno jačanje kapaciteta Nezavisnog tijela za javne prihode i za povećanje njegove privlačnosti visokokvalificiranim kandidatima. Kad je riječ o kadrovskom stanju Nezavisnog tijela za javne prihode na kraju trećeg tromjesečja 2019., obrnut je negativan trend zabilježen u 2018., ali i dalje treba zaposliti još oko 1 000 osoba da bi se ispunio utvrđeni cilj do kraja 2019. Nedavno odobrenje dodatnih 600 radnih mjesta korak je u pravom smjeru. Nova vlada obvezala se da će dovršiti prijelomne reforme u području ljudskih resursa kako bi Nezavisnom tijelu omogućila da zaposli i zadrži visokokvalificirano osoblje, za što je izdvojila potrebna sredstva. Time se prvi put u grčkoj javnoj upravi uvodi sustav plaća utemeljen na položaju. Tijela su se obvezala da će propis o određivanju platnih razreda donijeti do kraja 2019., a ljestvicu dopunskih plaća na vrijeme da novi sustav stupi na snagu

1. srpnja 2020. Radi postizanja dostatne samostalnosti u izvođenju svakodnevnih IT operacija, Nezavisno tijelo i Glavno tajništvo za informacijske sustave dogovorili su izradu plana djelovanja do kraja 2019. kako bi utvrdili međusobne nadležnosti. Na kraju, tijela su potvrdila da je pronađena prikladna zgrada u koju se prije kraja 2020. mogu smjestiti sve službe sjedišta Nezavisnog tijela, koje su trenutačno raspoređene u 13 zgrada.

Grčka tijela izmijenit će osnovni program obročnog plaćanja kako bi olakšala isplatu poreznih dugova. Dogovorenim izmjenama program će postati fleksibilniji, među ostalim jer će se maksimalni broj obroka ovisno o vrsti poreza povećati na 24 odnosno 48 obroka (s trenutačnih 12 odnosno 24 obroka), a pružit će se i veći poticaj za ostanak u programu dok se dug ne podmiri u cijelosti. Tijela su se obvezala da neće uvoditi daljnje nove *ad hoc* programe obročnog plaćanja, što je važno za vjerodostojnost ovog revidiranog programa.

Nova vlada donijela je novi opći akcijski plan za podmirenje preostalih nepodmirenih dospjelih obveza do 2021., nakon što na temelju prethodnog plana nije ostvaren napredak od završetka programa. Od kraja kolovoza 2019. nepodmirene dospjele obveze koje su praćene u okviru pojačanog nadzora i dalje su iznosile visokih 1,3 milijarde EUR, u odnosu na 1,7 milijardi EUR prethodne godine. To je znatno iznad cilja potpunog podmirenja nepodmirenih dospjelih obveza u trenutku završetka programa Europskog stabilizacijskog mehanizma. Svrha je novog akcijskog plana smanjiti iznos neto nepodmirenih dospjelih obveza na 1 milijardu EUR do prosinca 2019. i podmiriti sve nepodmirene dospjele obveze do kraja 2020., osim mirovinskih potraživanja u iznosu od 140 milijuna EUR, koje se namjerava podmiriti do lipnja 2021. Planom se odgovara na glavne izazove podmirenja nepodmirenih dospjelih obveza, a popraćen je nizom pravnih, administrativnih i IT mjera za ostvarivanje utvrđenih ciljeva.

U pripremi su mjere za izbjegavanje stvaranja novih nepodmirenih dospjelih obveza (posebna obveza do sredine 2019.), ali za njihovo oblikovanje i potpunu provedbu trebat će više vremena. Tijekom revizije u svrhu praćenja Grčki revizorski sud napomenuo je da je napredak ostvaren u pogledu većine njegovih preporuka, ali da će provedba nekih ključnih preporuka dulje potrajati, među ostalim jer je prošlo vrlo malo vremena od prve revizije. U okviru novog akcijskog plana za podmirenje obveza tijela će na temelju ministarske odluke osnovati upravljački odbor kako bi se osigurala pravovremena provedba tog plana, kao i plana za izbjegavanje gomilanja novih nepodmirenih dospjelih obveza. Ostale *ex ante* revizije koje Grčki revizorski sud provodi nad izvanproračunskim sredstvima i lokalnim upravama ukinute su kako je predviđeno.

Provedba jedinstvenog računa riznice i jedinstvenog računskog plana uglavnom i dalje teče prema planu. Bit će potrebno uložiti još napora u potpunu provedbu jedinstvenog računa riznice do kraja 2019., ali općenito je ostvaren dobar napredak. Kad je riječ o jedinstvenom računskom planu, nova vlada osnovala je upravljački odbor koji će nadgledati projekt i poduzela prve korake kako bi se računski plan primijenio i na proračun za javna ulaganja, no potrebno je dodatno razjasniti njegovu potpunu provedbu u tom području.

SOCIJALNA SKRB

Iako je Državno vijeće potvrdilo ustavnost glavnih elemenata mirovinske reforme iz 2016., neke aspekte treba izmijeniti. Tijela rade na izradi prijedloga za rješavanje pitanja nastalih zbog odluke Državnog vijeća te su se obvezala da će naći način da trošak potrebnih izmjena zadrže u okvirima proračuna Ministarstva rada za 2020. Međutim, II. sudsko vijeće

Revizorskog suda nedavno je u pogledu mirovinskih prava javnih dužnosnika došlo do suprotnog zaključka u odnosu na odluku Državnog vijeća, što stvara dodatnu nesigurnost.

Povrat prekomjernih sredstava u rashodima za zdravstvo za 2018. (posebna obveza do sredine 2019.) odgođen je zbog promjene rasporeda otplate, ali povezani propis uskoro će stupiti na snagu. Na početak povrata, koji je izvorno planiran do lipnja, utjecala je odluka grčkih tijela da maksimalno razdoblje povrata sredstava protegnu na čak 120 mjesečnih obroka. Iako se očekuje da će većina pružatelja usluga vratiti sredstva u roku od pet godina, ta je promjena ipak poremetila plaćanja i pogoršala stanje likvidnosti Zdravstvenog fonda. Europske institucije potiču tijela da ulože više napora u to područje.

Grčka tijela planiraju poduzeti niz mjera za racionalizaciju rashoda za zdravstvo, čime bi se mogla smanjiti prekomjerna sredstva u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, ali tu će ambiciju morati uskladiti s nekim novijim koracima u suprotnom smjeru. Da bi ojačala ulogu Odbora za pregovaranje o cijeni lijekova i intenzivirala rad na izradi kliničkih protokola, tijela planiraju osnovati nacionalni registar oboljelih od raka i agenciju za procjenu zdravstvene tehnologije, a planiraju i druge mjere. Sve su to koraci u pravom smjeru, mada će se njihov učinak osjetiti tek dugoročno. S druge strane, tijela su odgodila godišnje ažuriranje glasnika cijena, koje obično dovodi do korekcije cijena farmaceutskih proizvoda naniže, te namjeravaju ukinuti naknadu od 25 % za registraciju inovativnih lijekova. Obje mjere mogu povećati iznos prekomjernih sredstava u narednim mjesecima.

Sporo se napreduje prema ostvarenju obveza do sredine 2020. koje se odnose na povećanje udjela središnje nabave u rashodima za bolnice i na konsolidaciju mreže pružatelja zdravstvene skrbi. Ipak, tijela ustrajno provode reformu i drže se plana da preoblikuju nedavno osnovano središnje tijelo za nabavu kako bi povećala njegovu fleksibilnost i učinkovitost u srednjoročnom razdoblju. Uz tehničku podršku Europske komisije tijela su ostvarila napredak u ažuriranju sustava bolničkih naknada. Važno je da tijela nastave taj napredak.

Grčka su tijela pauzirala otvaranje dodatnih centara zdravstvene zaštite kako bi ponovno razmotrila koja je najprikladnija struktura pružanja primarne zdravstvene zaštite, ali najavila su da namjeravaju zadržati temeljne postavke već propisane reforme. Stoga se smatra izvedivim da se u sljedećih šest mjeseci otvori najviše deset dodatnih jedinica primarne zdravstvene zaštite. Još je potrebno utvrditi vremenski raspored uvođenja ključnih elemenata reforme, kao što su obvezna prijava kod liječnika opće prakse i njegova selekcijska uloga.

Kad je riječ o socijalnoj politici, reforma okvira za invalidska davanja (posebna obveza do sredine 2019.) napreduje, ali uz znatna kašnjenja iz tehničkih razloga izvan kontrole nadležnih tijela. Iako poboljšanje i pojednostavnjenje administrativnih postupaka za utvrđivanje invalidskog statusa napreduje, tek treba utvrditi novi pristup određivanju invalidskog statusa koji se temelji na medicinskoj i funkcionalnoj procjeni. Nova je metodologija trebala biti razvijena na temelju rezultata pilot-projekta, koji kasni iz razloga izvan kontrole nadležnih tijela. Nakon primanja evaluacije dogovorit će se revidirani vremenski raspored: ako evaluacija uskoro bude dostupna, koncept reforme trebao bi biti dostupan do veljače, a reforma pokrenuta do lipnja 2020.

Posebne obveze do kraja 2019. o završetku programa za prihode u okviru socijalne solidarnosti i preispitivanju subvencija za lokalni javni prijevoz teku u skladu s planom. Grčka tijela dovršila su drugi stup programa prihoda u okviru socijalne solidarnosti (socijalna

uključenost), a u tijeku je rad na trećem stupu, koji se oslanja na pružanje usluga u okviru aktivnih politika tržišta rada kako bi se korisnicima programa pomoglo da se (ponovno) uključe na tržište rada. Kako bi to ostvarila, tijela osmišljavaju sustavniji pristup oblikovanju i upravljanju uslugama aktivnog tržišta rada, koji je testiran i trebao bi nakon evaluacije postupno biti proširen. Kad je riječ o predstojećem preispitivanju sustava subvencija za lokalni javni prijevoz, tijela su potvrdila da će do kraja 2019. ocijeniti prikladnost trenutnog sustava subvencioniranih cijena lokalnog javnog prijevoza i naknadno donijeti eventualne preporuke za poboljšanje sustava.

POLITIKE FINACIJSKOG SEKTORA

Dodatno se poboljšala likvidnost grčkih banaka i ima naznaka da se postupno ponovno uspostavlja njihov pristup tržištu, no i dalje su prisutni veliki naslijeđeni rizici i izazovi. Banke se i dalje suočavaju s velikom količinom loših kredita, a prisutni su i drugi izazovi, kao što su slaba profitabilnost i jaka povezanost države i banaka, među ostalim u obliku velikog udjela odgođenih poreznih odbitaka u kapitalu banaka. Nadalje, grčki bankarski sektor mora ojačati svoju otpornost i ubrzati smanjenje loših kredita te povećati mogućnost financiranja rasta.

Zbog poboljšanja likvidnosti grčkih banaka i povećanja povjerenja deponenata 1. rujna 2019. u cijelosti su ukinute kontrole kapitala (trajna posebna obveza). U prvih devet mjeseci 2019. depoziti privatnog sektora u bankama povećali su se za oko 3,5 %, a hitna likvidnosna pomoć u cijelosti je isplaćena početkom godine. Iako se ukidanjem kontrola kapitala normalizira funkcioniranje grčkoga gospodarstva i izgrađuje povjerenje, sada je još važnije ubrzati nastojanja da se ojača bankarski sustav i dodatno izgradi povjerenje deponenata.

Tempo smanjenja loših kredita ubrzao se u 2019., ali njihova je razina i dalje vrlo visoka. Loši krediti u grčkom bankarskom sustavu dosegli su vrhunac u ožujku 2016., kada su iznosili 107,2 milijarde EUR odnosno 48,8 %. Smanjenje loših kredita ubrzalo se od 2018. – udio loših kredita krajem 2018. iznosio je 45,4 %, a sredinom 2019. 43,6 %. To je općenito bilo u skladu s operativnim ciljevima četiriju sistemskih banaka, koje su pod nadzorom nadzornog tijela. Iako je udio loših kredita i dalje vrlo visok, nedavno ubrzanje tempa njihova smanjenja izraženije je u apsolutnom smislu: do kraja lipnja 2019. iznos loših kredita smanjen je na 75,4 milijarde EUR, tj. za 13,5 milijardi EUR odnosno 15 % godišnje. Sljedećih godina četiri sistemske banke planiraju dodatno smanjiti razinu loših kredita kako bi do kraja 2021. iznosili 26 milijardi EUR ili 19,2 %. U tu će svrhu i banke i nadležna tijela trebati uložiti dodatne napore: banke će morati ubrzati „sistemske” aktivnosti sanacije loših kredita i pojačati napore za utvrđivanje i primjereno rješavanje strateških nedostataka, dok nadležna tijela trebaju osigurati da pravni okvir i pravosudni sustav može učinkovito poduprijeti sanaciju loših kredita.

Sistemske inicijative, kao što je program zaštite imovine Heraklo, mogu pomoći u čišćenju bilanci grčkih banaka. U okviru tog programa svaka banka može prenijeti loše kredite na neovisne subjekte posebne namjene, koji mogu izdavati podređene, mezaninske i nadređene obveznice, pri čemu su nadređene obveznice pokrivene državnim jamstvom. Država u zamjenu za pruženo jamstvo prima naknadu po tržišnim uvjetima. Vanjski serviseri upravljat će imovinom. Komisija je u listopadu 2019. zaključila da program, koji je sličan talijanskom programu jamstava za sekuritizaciju loših kredita banaka, ne čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Sada je naglasak na dovršetku nacrtu programa zaštite imovine i brzom početku njegove provedbe. U programu se sudjeluje na dobrovoljnoj osnovi, a omotnica jamstava mogla bi pridonijeti tome da se za sve banke više ne priznaje znatan dio loših kredita. Trenutačno poboljšanje uvjeta javnog financiranja bankama omogućuje da postignu relativno nisku cijenu za državno jamstvo, iako u obzir treba uzeti tržišni rizik. Uspjeh programa među ostalim će ovisiti o ravnoteži dobitaka regulatornog kapitala, troškova povezanih s jamstvima i gubitaka koji proizlaze iz prodaje obveznica ulagačima. Program će trajati 18 mjeseci, uz mogućnost obnove. Grčka tijela mogla bi razmotriti dodatne mjere, uključujući dopunske programe, kako bi dodatno poboljšala zdravlje bankarskog sektora.

Grčka tijela rade na nizu inicijativa za jačanje okvira za sanaciju loših kredita, ali mogla bi ubrzati tempo provedbe. Provedba mjera navedenih u nastavku prati se i ocjenjuje u okviru pojačanog nadzora i dio je **trajne posebne obveze** o „nastavku provedbe reformi za oporavak bankarskog sustava, uključujući ulaganje napora u saniranje loših kredita”.

- **Elektroničke dražbe:** Unatoč napretku ostvarenom u prvoj polovini 2019., većina elektroničkih dražbi i dalje se ukida, prekida ili ne uspijeva zbog manjka interesa ponuditelja, a većinu uspješno prodanih nekretnina i dalje stječu banke. Trenutačno se ocjenjuju utvrđene prepreke koje dovode do ukidanja ili prekida e-dražbi zbog zlouporabe postupka. Grčka tijela osnovala su radnu skupinu koja će procijeniti opseg problema i druge moguće prepreke kako bi se utvrdile i preporučile potrebne mjere za ublažavanje rizika. Tijela su dostavila početnu analizu razloga za prethodno navedeni *status quo* i obvezala se da će uskoro dostaviti potpuno izvješće.
- **Neriješeni predmeti stečaja kućanstava:** I dalje se znatno kasni s rješavanjem neriješenih predmeta koji se vode pred sudovima u kontekstu okvira o stečaju kućanstava (posebna obveza do kraja 2021.). Ključno je da tijela povećaju kapacitete nižih sudova za obradu kako bi se do kraja 2021. uklonili svi zaostaci, uključujući predmete otvorene u okviru novog sustava zaštite primarnog boravišta, na temelju odgovarajućeg ažuriranog akcijskog plana koji treba izraditi do kraja prosinca 2019. Europske institucije potaknule su tijela da procijene prošle promjene u broju predmeta (obrađeni predmeti u usporedbi s novim predmetima) i predlože prikladne mjere s pomoću kojih će ostvariti plan uklanjanja zaostataka do kraja 2021.
- **Porezni tretman otpisa:** U tijeku je javno savjetovanje o izmjeni kojom se ponovno uvodi povoljan porezni tretman otpisa kredita koji su istekli na kraju 2018. za restrukturiranja izvršena do kraja 2019. Relevantnom odredbom propisuje se da se iznos otpisa ne smatra prihodom dužnika i izuzima se od plaćanja poreza na donacije. Time se rješava pitanje odvrćanja od restrukturiranja uzrokovanog istekom prethodnog poreznog tretmana.
- **Zaštita primarnog boravišta:** Nakon pokretanja elektroničke platforme u ljeto 2019., mjeru je u skladu s pravilima o državnim potporama odobrila Komisija. Tijela su izmijenila okvir i IT platformu radi lakšeg podnošenja zahtjeva. Namjeravaju produljiti program za četiri mjeseca i dovršiti ga do kraja travnja 2020. Iako bi se takvom tehničkom odgodom moglo ubrzati uvođenje programa, usporava se normalizacija kulture plaćanja. Tijela su se također obvezala da će ubrzati usklađivanje okvira za nesolventnost. Institucije će o dovršetku obaju elemenata izvijestiti u okviru pojačanog nadzora. Opravdano je da se novim okvirom osigura slobodna naplata svih kolaterala koji uključuju primarno boravište, čime bi se pridonijelo normalizaciji ponude kredita bankarskog sektora u gospodarstvu.

- **Okvir za nesolventnost:** Započeo je pripremni rad na usklađivanju i integraciji sustava stečaja i nesolventnosti. Jedinstveni okvir koji dobro definiran i usustavljen izrazito je poželjan – njegovu bi izradu trebalo povjeriti odboru za izradu propisa, a potom bi ga trebalo bez odgode provesti, na cjelovit i tehnički detaljan način. Tijela su sastavila koncept nacrta novog jedinstvenog okvira za nesolventnost koji se planira izraditi do kraja travnja 2020. i u njemu utvrdila glavne ciljeve ove reforme.
- **Zakon o parničnom postupku:** Ocjena provedbe reformiranog Zakona o parničnom postupku je u tijeku, ali kasni zbog nakupljenih zaostataka. Na temelju savjetovanja s dionicima relevantna radna skupina trenutačno provodi sveobuhvatnu evaluaciju reforme. Nakon što radna skupina dovrši svoj posao, osnovat će se odbor za izradu propisa koji će sastaviti potrebne izmjene koje treba donijeti do kraja 2020.
- **Financijsko osposobljavanje sudaca:** Tijela su izvijestila da su ostvarila daljnji napredak u financijskom osposobljavanju sudaca, posebno u području stečaja kućanstava. Dva nacrta predsjedničkih dekreta dostavljena su Državnom vijeću na propisanu ocjenu ustavnosti. Tijela nastavljaju i imenovati sudske službenike, ali uz znatna kašnjenja.
- **Pravne zaštitne mjere za službenike banaka koji rješavaju predmete restrukturiranja:** Donesena je izmjena kaznenog zakona koja se odnosi na predmete koji se vode pred sudom protiv bankovnih službenika uključenih u prethodna restrukturiranja duga i zaštitu tih službenika u kontekstu tekućih i budućih restrukturiranja. Učinak tog propisa u kontekstu grčkog pravnog okvira pratit će se u okviru pojačanog nadzora.
- **Državna jamstva:** Unatoč nastojanjima da se ubrza stopa obrade, u rujnu 2019. i dalje je preostala znatna količina kreditnih jamstava koje je preuzela država, a njihova se količina povećala od prethodnog izvješća uglavnom zbog povećanja broja zahtjeva bankarskog sektora. Tijela su predstavila ažurirani akcijski plan i odgovarajući sedmogodišnji plan plaćanja kako bi se podmirila kreditna jamstva u vrijednosti od 2 milijarde EUR koja su aktivirale komercijalne banke. Svrha je akcijskog plana ukloniti prepreke suradnji s bankama, ojačati ljudske resurse u Glavnom računovodstvenom uredu i poboljšati IT okvir. Uzimajući među ostalim u obzir velik razmak od aktivacije do isplate jamstva – neka su aktivirana još 2012., tijela pokušavaju osmisliti profil plaćanja do četiri godine i prikladne mjere za osiguravanje njegove vjerodostojnosti.

Grčki fond za financijsku stabilnost nastavio je ostvarivati svoja vlasnička prava u četiri sistemske banke te je pridonio njihovim politikama sanacije loših kredita i poboljšao njihovo upravljanje. Fond je u svojstvu dioničara evaluirao i odobrio nekoliko prodaja, preispitao strategije i politike banaka te je pridonio njihovim politikama smanjenja loših kredita. Banke su do listopada 2019. provele većinu preporuka Fonda iz ocjene uspješnosti i upravljanja upravnog odbora iz 2017., u kojoj je glavni naglasak bio na kulturi upravljanja rizicima te okvirima za sukladnost i unutarnje kontrole u bankama. Započela je prva, pripremna faza provedbe strategije prodaje Fonda koja je odobrena 2018., u kojoj Fond nastoji djelotvorno preispitati strategije i poslovne modele banaka radi promicanja inicijativa za jačanje vrijednosti. Rasprave između Fonda i Ministarstva financija o mogućem uključivanju drugih tijela u završnu fazu prodaje i pravnoj zaštiti upravljačkih tijela i osoblja Fonda još nisu zaključene. Očuvanje neovisnosti Grčkog fonda za financijsku stabilnost prekretnica je u procesu obnove zdravlja bankarskog sektora.

TRŽIŠTE RADA

Grčka tijela i dalje prate kretanja na tržištu rada i kretanja plaća te namjeravaju provesti *ex post* ocjenu nedavnog povećanja minimalne plaće. Taj će postupak dobiti tehničku potporu Svjetske banke, koju financira Komisija, a rezultati bi trebali biti uključeni u sljedeću analizu minimalne plaće 2020.

Tijela su na dobrom putu da do kraja 2019. dovrše provedbu akcijskog plana za borbu protiv neprijavljenog rada za razdoblje 2017.–2019. te pripremaju dodatne mjere. Trenutačnim akcijskim planom promiče se integrirani pristup neprijavljenom radu, uključujući mjere za jačanje suradnje među različitim institucijama i poboljšanje kapaciteta za otkrivanje neprijavljenog rada. Tijela će izraditi dodatne mjere za akcijski plan nakon što služba za tehničku potporu Europske komisije dovrši *ex post* evaluaciju svih provedenih mjera. Te su mjere popraćene brojnim dodatnim novijim koracima za poticanje rada u formalnom gospodarstvu i ograničavanje zlouporabe rada u nepunom radnom vremenu, koji često prikriva neprijavljeni rad u punom radnom vremenu. Konkretno, uključuju povećanje naknade za prekovremeni rad za radnike koji rade u nepunom radnom vremenu i proširenje sustava za registraciju zapošljavanja uključivanjem i nestandardnih oblika zaposlenja. Vlada u 2020. planira uvesti i digitalizirani sustav za evidentiranje radnog vremena.

Novim prijedlogom zakona o razvoju iz listopada 2019. uveden je niz izmjena okvira za kolektivno pregovaranje. Prijedlogom zakona uvodi se mogućnost izuzeća od pregovora na razini sektora za određena društva. Izmjenjuje se i postupak za produljenje sektorskih sporazuma koji više nije automatski, nego ovisi o odluci ministra rada i posebnim uvjetima. Ostali novi elementi uključuju stvaranje javnog registra za udruge poslodavaca i sindikate kako bi se lakše provjerila njihova reprezentativnost i ograničavanje jednostranog upućivanja na arbitražu. Utjecaj tih promjena na kolektivno pregovaranje u praksi nije još vidljiv. Iako bi se novim zahtjevima za produljenje kolektivnih ugovora mogli smanjiti poticaji za pregovaranje na razini sektora, ako socijalni partneri prihvate mogućnost izuzeća, to bi moglo potaknuti socijalni dijalog i na razini društava i na razini sektora.

Nova je vlada započela ambiciozan program reformi s ciljem modernizacije obrazovnog sustava i njegova usklađivanja s dobrom praksom. Taj je poticaj dobrodošao i trebao se provesti i ranije, imajući u vidu dugogodišnje izazove, uključujući neučinkovitu raspodjelu sredstava, nisku autonomiju, loše obrazovne rezultate, neusklađenost vještina i loše upravljanje ustanovama visokog obrazovanja.

TRŽIŠTA ROBE I TRŽIŠNO NATJECANJE

Iako postoji manje reformskih obveza u području tržišta robe i tržišnog natjecanja s rokom relevantnim za ovaj ciklus pojačanog nadzora, potrebno je naglasiti da su ključne strukturne reforme u tom značajnom području pokrenute u okviru tog programa te je za trajno poboljšanje poslovnog okruženja, ulaganja i rasta potrebno više godina kontinuirane provedbe. Opsežne strukturne reforme pokrenute posljednjih godina već su poboljšale funkcioniranje grčkih tržišta robe. Grčki udjeli u izvoznom tržištu su u porastu, a rastu i izravna strana ulaganja, iako s vrlo niske razine. No bit će potrebni dodatni naponi kako bi se nadoknadio znatan manjak ulaganja u Grčkoj i poboljšao položaj Grčke u međunarodnim pokazateljima konkurentnosti. Dugotrajne slabosti uključuju upis vlasništva i izvršavanje ugovora, a postoje i zaostaci u područjima digitalnoga gospodarstva, regulacije tržišta robe i tržišnog natjecanja na regionalnoj razini.

Nova vlada najavila je da namjerava i dalje provoditi program politika kojima se snažno potiču rast i ulaganja. Od stupanja na dužnost vlada je poduzela niz početnih koraka za poboljšanje poslovnog okruženja. To je uključivalo zakonodavstvo kojim se potiče prijelaz na „digitalnu državu”, poboljšava kvaliteta zakonodavstva i unapređuje pravna kodifikacija. Vlada poduzima i prve korake prema usklađenom pristupu promicanju vanjske orijentacije grčkoga gospodarstva, gdje postoji prostor za još ambiciozniju strategiju. Napredak u rebalansu gospodarstva s naglaskom na perspektivnim, izvozno orijentiranim sektorima, kao što su poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektor, sektor prometa i logistike te sektor visoke tehnologije, uključujući razvoj strategija pametne specijalizacije, pomogao bi ojačati tekući račun i ispraviti vrlo negativno neto stanje međunarodnih ulaganja koje se pogoršava.

Uvedene su dodatne mjere u okviru nedavno donesenog Zakona o razvoju. One među ostalim uključuju usklađivanje sustava klasifikacije smetnji s klasifikacijom učinka na okoliš, koja je usklađena s relevantnim zakonodavnim aktima EU-a, smanjenje zahtjeva za licenciranje i razvoj jedinstvene digitalne karte radi pružanja jasnoće i transparentnosti ulagačima u pogledu pravila o korištenju zemljišta, kao i promjene prostornog planiranja kako bi se ubrzali veliki ulagački projekti.

Vlada je krenula u pozitivnom smjeru u smislu pokretanja inicijativa za jačanje poslovnog okruženja i planira daljnje mjere za pojednostavnjenje regulatornih procesa i poticanje ulaganja u ključne sektore. Iznimno je važno osigurati trajnu sigurnost i veće poticaje za ulagače. U tu je svrhu vlada navela da će nastaviti davati prednost daljnjim mjerama za racionalizaciju i ubrzanje postupka izdavanja dozvola, posebno u vezi s izdavanjem okolišnih dozvola. To bi bilo posebno važno za poticanje ulaganja, posebno u aktivnosti koje imaju snažan gospodarski učinak, kao i daljnje mjere revizije korištenja zemljišta i okvira za licenciranje u Atici te za jačanje provedbenih mehanizama.

Nova vlada izradila je revidirane akcijske planove kao smjernice za dovršetak reforme izdavanja dozvola za ulaganje, koja je dio posebnih obveza do 2022. Grčka se tijela, u skladu s revidiranim planovima, obvezuju da će poštovati rokove utvrđene u okviru pojačanog nadzora. Ipak, prethodna su kašnjenja otežala usklađivanje s nekim elementima reformi (tj. pojednostavnjenje zakonodavstva u 24 sektora koji još nisu obuhvaćeni reformom za izdavanje dozvola za ulaganje i razvoj alata za dio inspekcijskog okvira koji se odnosi na okoliš). Stoga je iznimno važno da vlada za taj proces dodijeli odgovarajuća sredstva. U pogledu preispitivanja klasifikacije smetnji, tijela su se obvezala uskladiti taj sustav sa sustavom klasifikacije učinka na okoliš do sredine 2020., u skladu s odgovarajućom odredbom iz nedavno donesenog Zakona o razvoju, godinu dana prije roka dospijevanja obveza. Nadalje, čini se da rad na natječajnom postupku za relevantni informatički sustav koji se treba dovršiti do kraja 2019. uglavnom dobro napreduje. Konačno, tijela su se obvezala očuvati integritet ključnih reformskih postignuća te se očekuje da će se u tu svrhu uspostaviti formalizirani mehanizam.

Reforme u području korištenja zemljišta napreduju. Dovršene su karte šuma za oko 95 % države, čime se ostvario cilj dovršetka izrade posljednje faze karti šuma (**posebna obveza do sredine 2019.**). Od tih je karti oko 44 % potvrđeno, čime su postale konačne. Katastarska izmjera dovršena je za približno jednu trećinu od 39 milijuna vlasničkih prava u Grčkoj, a na ostalima se još radi. Prijava imovine za katastarsku izmjeru uzima zamah i tijela razmatraju daljnje korake za ubrzanje procesa. Uspostava institucionalnog okvira za katastar napreduje, ali postoje problemi. Konkretno, s obzirom na to da se u proljeće integracija hipotekarnih ureda u novu katastarsku agenciju odvijala sporije nego što je planirano, grčka tijela su se obvezala ubrzati prijelaz na novo tijelo. Poduzeti su pozitivni zakonodavni koraci u području

prostornog planiranja s ciljem ubrzanja provedbe lokalnih prostornih planova i odobravanja velikih ulaganja (posebni prostorni planovi).

Grčka tijela rade na stabilizaciji financija etabliranog društva za proizvodnju energije, javnog poduzeća za opskrbu električnom energijom, i najavila su ambiciozne reforme energetskeg tržišta koje će utjecati na rokove za provedbu ciljnog modela za električnu energiju (posebna obveza do sredine 2019.). Odlučni koraci koje su tijela poduzela za stabilizaciju financija javnog poduzeća za opskrbu električnom energijom vidljivi su u pozitivnom polugodišnjem financijskom izvješću, što je poslalo važnu poruku tržištima. Tijela trenutačno razvijaju mjere za suočavanje s dugoročnim izazovima zakašnjelih plaćanja i strateškog neispunjavanja obveza. Odlučila su otkazati zadnju planiranu dražbu NOME (*Nouvelle Organisation du Marché de l'Electricité*) u listopadu koja je uvedena kao prijelazna mjera tijekom provedbe reformi energetskeg tržišta za otvaranje tržišnom natjecanju. Jedna od tih reformi bila je provedba ciljnog modela; njezina isporuka predviđa se do novog roka u lipnju 2020. Nakon toga na rasporedu je povezivanje sa susjednim tržištima. Pozdravlja se prijedlog tijela za brže pokretanje terminskoga tržišta.

Grčka tijela predložila su ambiciozan plan za dugoročnu transformaciju energetskeg tržišta u Grčkoj te su objavila da u siječnju 2020. namjeravaju formalno primijeniti revidirane protumonopolske mjere. Srž energetske strategije čini zatvaranje svih kapaciteta za proizvodnju električne energije iz lignita do 2028., pri čemu se većina njih mora zatvoriti mnogo ranije. Vlada razmatra i poduzimanje daljnjih koraka za otvaranje tržišta tržišnom natjecanju. Ako se ti planovi u potpunosti provedu, u 2020. već bi se mogle primijetiti velike promjene u vezi s ciljnim modelom otvorenog tržišta koje se manje oslanja na fosilna goriva i može proširiti svoj kapacitet obnovljivih izvora energije. Iako je smjer te dugoročne strategije dobrodošao, potrebno je hitno poduzeti daljnje mjere za rješavanje dominantnog tržišnog položaja javnog poduzeća za opskrbu električnom energijom, primjerice u okviru tekućeg protumonopolskog postupka. Podaci o tržišnim udjelima javnog poduzeća za opskrbu električnom energijom upućuju na to da konkurenti ulaze na maloprodajno i veleprodajno tržište, ali je njegov dominantan položaj i isključiv pristup proizvodnji električne energije na lignit i dalje izvor zabrinutosti. U tom kontekstu pravne nesigurnosti i manjka transparentnosti treba napomenuti da u drugom krugu natječajnog postupka za kupnju elektrana na lignit u srpnju 2019. nije primljena nijedna ponuda (posebna obveza do kraja 2018. koja još nije ispunjena, čija je provedba kasnila). Neuspjeh te prodaje rezultirao je kršenjem protumonopolske obveze te je potrebno pronaći alternativno rješenje. Grčka tijela službeno su objavila da u siječnju 2020. namjeravaju primijeniti revidirane mjere.

Grčko tržište plina i dalje je malo, ali raste. Finalizirana prodaja prijenosne mreže, operatora sustava transformatora prirodnog plina, i tekuća prodaja javnog poduzeća za opskrbu plinom dovest će do daljnjeg otvaranja tržišta i ulaganja na domaćem tržištu, dok će kontinuirani napredak projekata poput interkonekcijskog voda između Bugarske i Grčke i rastući uvoz ukapljenog prirodnog plina pokazati da Grčka ima potencijal postati regionalno energetskeg središte. Tijela ponovno razmatraju planiranu prodaju javnog poduzeća za opskrbu plinom, iako je revidirani plan obećavajući jer uključuje prodaju većeg državnog udjela i odredbe kojima se osigurava potpuno razdvajanje.

GRČKO DRUŠTVO ZA IMOVINU I UDJELE I PRIVATIZACIJE

Grčko društvo za imovinu i udjele nastavlja rad na ključnim područjima obuhvaćenima obvezama Euroskupine. Provedba strateškog plana (**trajna obveza**) je u tijeku, a

preispitivanje odbora dobro napreduje. Odbor Grčkog društva za imovinu i udjele dovršio je reviziju/zamjenu većine svojih društava kćeri u državnom vlasništvu (**posebna obveza do sredine 2019.**), u skladu s tehničkom izvedivošću. To uključuje imenovanje novih članova odbora za društva Hellenic Post i javnog poduzeća za opskrbu električnom energijom, čime će se omogućiti potrebne promjene u tim društvima. Grčka tijela vrlo su uključena u reformu Grčkog društva za imovinu i udjele. Izmjenom zakona znatno su poboljšala stanje u pogledu niskih gornjih granica za naknade direktora društava u državnom vlasništvu za veća društva u državnom vlasništvu koja nisu uvrštena na burzu u okviru Grčkog društva za imovinu i udjele, čime se olakšava daljnji napredak preispitivanja odbora. Od objave trećeg izvješća o pojačanom nadzoru u lipnju 2019., Grčko društvo za imovinu i udjele dodatno je poboljšalo korporativno upravljanje u društvima u državnom vlasništvu. Prvi konsolidirani financijski izvještaji za tu skupinu za 2018. pripremljeni su i dostavljeni Općoj skupštini na odobrenje. Provedba mehanizma koordinacije, kojim se uređuje interakcija između grčkih tijela i Grčkog društva za imovinu i udjele u odnosu na mandate i ciljeve društava u državnom vlasništvu u okviru Grčkog društva za imovinu i udjele ponovno je pokrenuta u listopadu, pri čemu su prioritet dobila četiri društva u državnom vlasništvu (središnja tržišta Atene i Soluna, Korintski kanal i organizator nacionalnih sajмова Helexpo). Očekuje se da će mandati i rezultati za ta društva u državnom vlasništvu biti uskoro dovršeni jer je Grčko društvo za imovinu i udjele obavilo značajne pripreme te se o tome raspravljalo s nadležnim tijelima.

Grčka su tijela značajno ubrzala rad na postupku privatizacije. Donesen je ažurirani plan za razvoj imovine (**trajna obveza**), a u posljednja tri mjeseca ubrzao se napredak s tekućim transakcijama. Konkretno:

- **Hellinikon (razvoj lokacije nekadašnje međunarodne zračne luke u Ateni, posebna obveza do kraja 2018. koja još nije ispunjena):** tijela pridaju veliku pozornost ovaj transakciji i vrlo su uključena te su znatno pojačala rad na dovršenju uvjeta za prijenos udjela željenom ulagaču, Lamdi. Ukupan je nedavni napredak značajan i izgledno je da će u predstojećim mjesecima doći do financijskog zaključenja.
- **Marina Alimos (posebna obveza do sredine 2019.):** željeni ulagač odabran je 16. travnja 2019. Revizorski sud odobrio je natječajni postupak 26. lipnja 2019. Sljedeći su koraci proceduralni. Stoga se u natječajnom postupku za dugoročnu koncesiju za marinu Alimos ostvaruje zadovoljavajući napredak iako se financijsko zaključenje ne očekuje prije kraja 2019.
- **Hellenic Petroleum (posebna obveza do sredine 2019.):** za zajedničku prodaju većinskog udjela (50,1 %) nisu dostavljene obvezujuće ponude (zajedno s drugim strateškim dioničarom društva Hellenic Petroleum, PanEuropean Oil and Industrial Holdings S.A.) te stoga za tu konkretnu transakciju nema pozitivnog ishoda. Zbog toga će financijsko zaključenje neizbježno kasniti. Fond za razvoj imovine Helenske Republike, Taiped, dobio je tehnički mandat za istraživanje svih dostupnih mogućnosti za nastavak transakcije. Konačnu odluku o strukturi i roku donose tijela na temelju kriterija najveće komercijalne i strateške vrijednosti za Grčku. Do kraja 2019. očekuje se pojašnjenje tog pristupa i finalizacija rokova.
- **Prodaja 30 % međunarodne zračne luke u Ateni:** grčka tijela riješila su otvorena pitanja o korporativnom upravljanju koja su usporila provedbu transakcije. Natječajni postupak stoga se nastavlja. Datuma 29. listopada 2019. deset programa ulaganja izlazilo je svoj interes (faza A) za stjecanje 30 % udjela u društvu. Podnošenje

obvezujućih ponuda očekuje se početkom 2020., a financijsko zaključenje transakcije prije kraja 2020.

- **Javno poduzeće za opskrbu plinom:** tijela razmatraju unošenje promjena u korporativno restrukturiranje ovog poduzeća njegovom podjelom na komercijalnu (veleprodajna i maloprodajna opskrba plinom) i infrastrukturnu (mreže za distribuciju plina) jedinicu, a njegovi bi se interesi u međunarodnim strateškim projektima plinske infrastrukture prenijeli bi se na novi korporativni subjekt. Oduka o korporativnoj strukturi je politička i trebaju je donijeti grčka tijela, pod uvjetom da je u skladu s načelima iz dogovorenog sažetog pregleda iz lipnja 2018. Grčka tijela najavila su da namjeravaju nastaviti s potpunom prodajom svojeg udjela (65 %) u komercijalnim i infrastrukturnim jedinicama te tako povećati očekivani prihod od privatizacije te istodobno olakšati razdvajanje na tržištu plina.
- **Koncesija za autocestu Egnatia:** s obzirom na prethodna kašnjenja i prepreke, još uvijek je potreban niz mjera prije podnošenja obvezujućih ponuda (među ostalim, povezano s provedbom politike određivanja cijena cestarine koju je odobrila Komisija, izgradnjom i upravljanjem postajama za naplatu cestarine te rješenjima o sigurnosti mostova i tunela). Grčka tijela naglasila su svoju predanost deblokiranju te transakcije, no za to će biti potrebna odlučna provedba.
- **Regionalne luke:** tijela su voljna omogućiti fleksibilnosti pri odabiru strukture privatizacijske transakcije (tj. glavna koncesija, podkoncesije, prodaja vlasničkog kapitala) za svaku luku. Od Taipedovih savjetnika uskoro se očekuje izrada relevantne studije, a od tijela donošenje potrebnih pravnih izmjena kojima se Taipedu omogućuju fleksibilnost izbora, tako da se može pokrenuti natječajni postupak za prve dvije luke.

JAVNA UPRAVA I PRAVOSUĐE

Postupak odabira administrativnih tajnika (obveza do kraja 2018.) otkazan je i zamijenjen osnivanjem pozicije stalnog tajnika i znatnim promjenama načina delegiranja prava potpisa za pojedinačne akte, od političke do administrativne razine. Međutim, kako bi se sačuvala postignuća u pogledu depolitizacije javne uprave i institucionalnog kontinuiteta, tijela su se obvezala da će se donesene mjere provesti bez odgode i da će se postupak odabira direktora i voditelja odjela nastaviti u skladu s postojećim pravnim okvirom. Obvezala su se i da će ponovno uvesti otvoreni postupak odabira za radna mjesta višeg rukovodstva u pravnim subjektima javnog i privatnog prava do svibnja 2020. te da će donijeti mjere za stvaranje trajnih organizacijskih struktura u uredu predsjedništva. Dovršena je neovisna ocjena postupka odabira administrativnih tajnika (**posebna obveza do sredine 2019.**).

Prvim velikim zakonodavstvom koje je iznijela nova vlada, dalekosežnim zakonodavstvom o funkcioniranju središnje uprave, uveden je niz ključnih odredbi za modernizaciju javne uprave, uključujući jačanje centraliziranog koordinacijskog kapaciteta vlade. Budući da je slaba koordinacija jedna od dugotrajnih slabosti javne uprave, jačanje uloge i resursa Ureda predsjedništva vlade važna je reforma. Nadalje, taj važan kodifikacijski zakon konsolidira ulogu Vijeća ministara i utvrđuje posebne odredbe za godišnje programiranje i praćenje prioriteta vlade. Zakonom su obuhvaćene i odredbe za usklađivanje i jačanje zakonodavnog postupka u središnjoj upravi, uključujući poboljšanje postupka ocjene učinka.

Reforme donesene tijekom programskog razdoblja, kao što su program mobilnosti i ocjena uspješnosti, i dalje se provode uz općenito dobro sudjelovanje. Za vjerodostojnost reforme programa mobilnosti važno je ubrzati transfere. Tijela su se u tom pogledu obvezala da će do kraja 2019. uvesti pravne odredbe kojima će se osigurati brži postupak odabira programa mobilnosti. To je dobrodošla inicijativa jer bi se njome dodatno povećala vjerodostojnost tog programa među tijelima opće države.

Nova je vlada poduzela i mjere za provedbi drugih aktualnih reformi u tom području, kao što su strategija upravljanja ljudskim resursima i pravna kodifikacija te uvođenje ciljanih poboljšanja, čime se dodatno potvrđuje njihova predanost tim reformama. Ciklus mobilnosti koji je pokrenut u kolovozu 2018. napreduje uz manja kašnjenja, a ocjene uspješnosti za 2018. su dovršene (obje su **posebne obveze do sredine 2019.**). Nova vlada obvezala se da će do 2023. izraditi i finalizirati plan strategije upravljanja ljudskim resursima. Osim toga, svaki će zaposlenik do kraja 2019. biti povezan s konkretnim opisom radnog mjesta/položaja. Neusklađeni subjekti opće države neće moći zatražiti otvaranje novih radnih mjesta. Što se tiče pravne kodifikacije, važno je da se trenutačno preispitivanje nacionalnog portala za kodifikaciju brzo dovrši kako bi se osigurao pravovremen početak natječajnog postupka.

Zapošljavanje stalnog osoblja ostaje u okviru cilja zapošljavanja koji su odredila tijela u svojem proračunu i srednjoročnoj fiskalnoj strategiji, a tijela poduzimaju mjere za ponovnu uspostavu kontrole nad zapošljavanjem privremenog osoblja. Procjenjuje se da se referentna vrijednost za nova radna mjesta ili privremeno osoblje (tj. godišnji prosjek privremenog osoblja u 2016.) premašila za 1500 mjesta u vrijeme objave prethodnog izvješća o pojačanom nadzoru (podaci obuhvaćaju razdoblje do veljače 2019.), a prema tekućoj procjeni referentna vrijednost premašena je za 5200 mjesta (podaci do rujna 2019.). Nedavnom izmjenom uklonjen je niz važnih iznimaka od redovitih pravila za zapošljavanje privremenog osoblja, čime bi se trebala povećati kontrola zapošljavanja koju provodi Ministarstvo unutarnjih poslova i u najboljem slučaju postupno smanjiti broja članova privremenog osoblja.

Nekoliko nedavnih odredbi o plaćama izaziva zabrinutost u pogledu integriteta jedinstvene ljestvice plaća. Te odredbe o plaćama odnose se na posebne skupine zaposlenika u nekim prioritetnim službama u najvišem razredu primitaka te proširuju područje primjene naknade za „osobne razlike”. Grčka tijela obvezala su se ojačati i centralizirati nadzor nad reformom jedinstvene ljestvice plaća i postupaka zapošljavanja tako što će uspostaviti međuministarsku radnu skupinu s mandatom za predstavljanje konkretnih mjera do kraja 2019., što će se provesti do siječnja 2020.

Vlada je donijela zakonodavstvo kojim se promiče prijelaz na digitalnu državu, u čemu vodeću ulogu preuzima Ministarstvo digitalnog upravljanja. Zadatak je tog ministarstva stvaranje digitalne javne uprave putem niza velikih informatičkih projekata. Projekti koji će se provoditi kratkoročno uključuju razvoj jedinstvenog digitalnog identiteta za provjeru autentičnosti svih transakcija s državom, pojednostavnjenje posebnih administrativnih postupaka za građane i društva te uspostavu jedinstvene platforme (gov.gr) za okupljanje informacija i elektroničkih usluga koje pruža država. U srednjoročnom i dugoročnom razdoblju Ministarstvo je usmjereno na daljnji razvoj infrastrukture za 5G mreže i promicanje interoperabilnosti javnih sustava i registara. Tijela revidiraju i postojeću nacionalnu digitalnu strategiju kojom se uspostavlja okvir za digitalnu transformaciju javne uprave i cijeloga gospodarstva.

Nova vlada obvezala se da će nastaviti provoditi treću fazu reforme jedinstvenog nadzornog tijela za platni promet, koja znatno kasni. U trećoj fazi uspostaviti će se integrirani informacijski sustav i povećati mandat nadležnih tijela kako bi se obuhvatile zadaće poravnanja, čime će se poboljšati upravljanje javnim financijama. Za to će biti potreban niz mjera, uključujući zakonodavne izmjene, pokretanje informatičkog projekta u siječnju 2020. i osnivanje zajedničke radne skupine za preispitivanje trenutačnih postupaka poravnanja.

Neujednačen napredak u provedbi obveza u području pravosuđa. Zakonodavstvo o obveznom elektroničkom podnošenju pravnih dokumenata i njihovoj obradi u upravnim sudovima doneseno je u listopadu 2019., ali će stupiti na snagu tek u siječnju 2021., godinu dana kasnije nego što se očekivalo u skladu s ovom posebnom obvezom do kraja 2019. Istodobno napreduje provedba druge faze integriranog sustava za upravljanje sudskim predmetima, što je obveza do sredine 2020. Natječajni postupak (**posebna obveza do sredine 2019.**), koji je kasnio, završen je u studenome 2019., a natječaj bi se trebao objaviti do prosinca 2019., po završetku tekućeg upravnog postupka u Ministarstvu digitalnog upravljanja. Ključni je cilj reforme poboljšanje kvalitete i učinkovitosti pravosuđa s pomoću jedinstvenog informacijskog okruženja.

Okvir za obvezan postupak mirenja, koji je dvaput odgođen, uskoro će stupiti na snagu. Izmjenama se osigurava usklađenost okvira za postupak mirenja s grčkim ustavom i pravom EU-a, smanjuju se kategorije sporova koji podliježu obveznom postupku mirenja i minimalni trošak mirenja te se mijenja niz postupovnih i tehničkih aspekata okvira.

U tijeku je provedba nacionalnog akcijskog plana za borbu protiv korupcije. Tijela smatraju da je većina od više od 100 aktivnosti dovršena, a preostale su pokrenute. Ključna je kontinuirana provedba. U kolovozu 2019. provedba plana (posebna obveza do sredine 2021.) postaje dio mandata novog neovisnog nacionalnog tijela za transparentnost, koje će biti potpuno operativno 2020. Agencija objedinjuje niz funkcija koje su prethodno obavljala različita tijela i imat će veći institucionalni kapacitet za borbu protiv korupcije.

Zabrinjavajuće su zakonodavne izmjene iz lipnja 2019. kojima se status aktivne korupcije smanjuje s kaznenog djela na prekršaj. Relevantne izmjene kaznenog zakona i zakona o kaznenom postupku privukle su kritike Skupine država protiv korupcije i Radne skupine OECD-a o podmićivanju. U nacrtima stajališta objavljenima za javno savjetovanje u listopadu 2019. ti problemi nisu potpuno razriješeni. Rezultati planirane zajedničke misije Skupine država protiv korupcije i OECD-a mogli bi grčkim tijelima pružiti korisne smjernice u pogledu odgovarajućih daljnjih mjera, uključujući pravne izmjene.

Komisija je nastavila pratiti razvoj događaja u vezi sa sudskim postupcima protiv članova odbora stručnjaka Taipeda te bivšeg predsjednika i višeg osoblja Grčkog zavoda za statistiku. Predmet koji se vodio protiv bivšeg predsjednika Grčkog zavoda za statistiku, A. Georgioua, u vezi s objavom fiskalnih statističkih podataka neopozivo je odbačen. Donošenje odluke o žalbi koju je g. Georgiou podnio u građanskoj parnici zbog klevete očekuje se u siječnju 2020. U predmetu protiv odbora stručnjaka ostvaren je daljnji pozitivan razvoj od zadnjeg izvješća o pojačanom nadzoru: budući da nije bilo žalbe protiv odluke vijeća Žalbenog suda u Ateni, odbacivanje optužbi protiv odbora stručnjaka neopozivo je na snazi.

OPĆA OCJENA NAPRETKA U POGLEDU REFORMSKIH OBVEZA

Nova vlada brzo je počela s radom i odmah nakon preuzimanja dužnosti potvrdila svoju namjeru da nastavi s provedbom reformi koje su dogovorene u okviru pojačanog nadzora. Vlada je pozitivno i konstruktivno surađivala s europskim institucijama te je na svim razinama prisutna visoka razina otvorenosti i spremnosti na angažman. Vlada je poduzela važne korake za poboljšanje koordinacije ekonomskih politika, što će biti ključno za osiguravanje pravodobnog ispunjavanja posebnih obveza Grčke.

Tržišta su dobro prihvatila glavne reforme koje je dosad provela nova vlada i ukupnu viziju usmjerenju na rast. Prinosi grčkih obveznica smanjili su se na rekordno niske razine (tromjesečni zapisi s negativnim stopama) uz uglavnom povoljna kretanja na europskim tržištima državnih obveznica, kontrole kapitala postupno su ukinute prije očekivanog roka, a ekonomsko raspoloženje je na razinama prije krize. Trajni gospodarski oporavak nastavlja smanjivati visoku stopu nezaposlenosti, a zbog najavljenih smanjenja poreza na rad i kapital predviđa se jačanje rasta u 2020. Poboljšani gospodarski izgledi počeli su se odražavati na rejtinzima grčkih državnih obveznica i bit će ključno da nova vlada ostane usredotočena jer će je ulagači neko vrijeme pomno pratiti zbog gospodarskog slabljenja grčkih trgovinskih partnera.

Vlada je predstavila nacrt proračunskog plana koji je u skladu s dogovorenim fiskalnim ciljevima i zahtjevima Pakta o stabilnosti i rastu u 2020. i najavljuje veliku poreznu reformu za 2020. Kako bi kompenzirala fiskalni učinak mjera donesenih u srpnju 2019., nova je vlada smanjila gornje granice rashoda na realističniju razinu, a dodatnim poreznim prihodim stvoren je dodatan fiskalni prostor. Nadalje, vlada je za 2020. osmislila paket mjera usmjerenih na rast kojima se porezi na kapital i rad preusmjeravaju na manje distorzivne poreze, kao što je porez na dodanu vrijednost ili porez na nekretnine, te na povećanje socijalne potrošnje na obitelji s djecom. Paket mjera provest će se bez utjecaja na saldo i njime će se poboljšati kvaliteta javnih financija i potaknuti rast u 2020. Europske institucije predviđaju da će se dogovoreni cilj primarnog suficita od 3,5 % BDP-a premašiti u 2019. i ispuniti u 2020., što odgovara suficitu opće države od 1,3 % BDP-a u 2019. i 1,0 % BDP-a u 2020.

Iako su poduzete važne reforme, bit će ključno održati zamah kako bi se proveli brojni ambiciozni akcijski planovi. U ključnim područjima privatizacije, poslovnog okruženja i digitalnog upravljanja ostvaren je napredak te su donesene nove inicijative za osiguravanje učinkovitog okvira za kolektivno pregovaranje ili se razvijaju inicijative za jačanje bankarskog sektora. U tom su kontekstu tijela nadmašila specifične obveze koje je preuzela Euroskupina. Napreduju važne reforme u područjima korištenja zemljišta, poreza na nekretnine te porezne uprave. Tijela su razvila dobre planove reformi za ispravljanje prenesenih kašnjenja, koja su utjecala na niz obveza preuzetih prema europskim partnerima, prije svega na poravnanje zakašnjelih plaćanja, reformu javne uprave i reforme energetskog tržišta. Ti planovi prema potrebi uključuju alternativne ili komplementarne mjere koje su po vrijednosti istovjetne obvezama koje je preuzela Euroskupina. Grčka tijela počinju hvatati korak s reformama financijskog sektora, no ti će planovi morati postati konkretniji. Trajna provedba tih reformi pomno će se pratiti u budućim izvješćima o pojačanom nadzoru kako bi se osiguralo da posebne obveze koje je Euroskupina preuzela u lipnju 2018. ostanu učinkovite.

Grčka je poduzela potrebne mjere za ispunjenje svojih posebnih reformskih obveza do sredine 2019. Daljnje će mjere biti ključne kako bi se reforme dovršile i prema potrebi

ubrzale. U ocjeni su uzeti u obzir napori koje je nova uprava posljednjih mjeseci uložila u provedbu obveza u kontekstu daljnje provedbe šireg programa reformi te njezina spremnost da ih pripremi u bliskoj suradnji s institucijama.

DRŽAVNO FINANCIRANJE

Potaknuta znatnim smanjenjem prinosa na obveznice, Grčka je nastavila jačati svoju prisutnost na tržištu državnih obveznica izdavanjem obveznica u srpnju i ponovnim izdavanjem ranijeg izdanja u listopadu. Agencija za upravljanje javnim dugom već je treći put ove godine, u srpnju, izdala sedmogodišnju obveznicu uz ponovno ponuđeni prinos od 1,9 %. Još jedan rekordno nizak prinos od 1,5 % ostvaren je u listopadu za 10-godišnju obveznicu. Rasponi prinosa Grčke u odnosu na njemačke obveznice i dalje su umjereni; u rujnu 2019. dosegнули su 1,9 postotnih bodova na desetogodišnje razdoblje, što je smanjenje u odnosu na 3,5 postotnih bodova prije godinu dana. Poboljšanje financijske situacije počelo se odražavati na kotiranju grčkih državnih kredita. Račun za gotovinske rezerve nije korišten u ovom izvještajnom razdoblju. Gotovinske pričuve države koje uključuju taj račun za gotovinske rezerve u iznosu od 15,7 milijardi EUR i ostale pričuve krajem rujna 2019. i dalje su velike i iznose oko 20,3 milijarde EUR. Dostupne pričuve dovoljne su za pokrivanje potreba za financiranjem države u trajanju od više od dvije godine.

Djelomična prijevremena otplata zajmova MMF-a, koja se očekuje do kraja studenoga, dobrodošao je korak i važan pozitivan signal. Po završetku nacionalnih postupaka, upravljačka tijela Europskog stabilizacijskog mehanizma i Europskog instrumenta za financijsku stabilnost odrekla su se prava na proporcionalnu otplatu 28. listopada. Transakcija će se financirati iz sredstava prikupljenih ranije ove godine i očekuje se da će imati pozitivan no ograničen učinak na održivost duga jer bi se većina iznosa morala otplatiti do kraja 2020. Ipak, to je dobrodošao korak jer pomaže smanjiti tečajni rizik, stvara uštede i šalje dobar signal tržištima.

Ažurirana je analiza održivosti duga. Osnovni scenarij upućuje na to da će se dug i dalje smanjivati iako će se do 2041. zadržati iznad 100 % BDP-a. Grčke bruto potrebe za financiranjem iznosit će približno 10 % BDP-a do 2032. i zadržati se na približno 14 % BDP-a na kraju razdoblja obuhvaćenog prognozom.